

FILM- ÉS SZÍNHÁZTUDOMÁNY

„A ketrec a világ esszenciája”¹ – Az állatok felszabadítása Franz Kafka *Jelentés az akadémiának* című novellájának színpadi feldolgozásaiban

Ignác Barbara

PTE BTK Német Nyelvű Irodalmak Tanszéke

ignacz.barbi@gmail.com

Előadásomban Franz Kafka *Jelentés az akadémiának* című, 1917-es novelláját állítom középpontba, különös tekintettel ember és állat között lévő kapcsolatra. A majomból emberré váló Rőtpeter szinte mágikus, mindeközben egészen darwini metamorfózisa számos színpadi feldolgozás alapjául szolgált, így kifejezetten releváns lehet a különböző Kafka-interpretációk összevetése. Különösen fontos és hagyományteremtő ezek között Willi Schmidt darabja, amely elsősorban formabontó megfilmesítése végett kiemelt helyet foglal el ezen feldolgozások között. A késő 20., illetve a 21. században, habár a Schmidt-féle keretek felbomlanak, a színdarabok központi kérdése többnyire ugyanaz marad: mihez kezdhetünk a bennünk élő állattal? Hogyan próbáljuk meg életünk során a polgári normarendszernek megfelelően alakítani önreprezentációnkat? Hol húzódik meg az emberi és állati ösztönök és viselkedésminták között lévő határvonal? Ember és állat kapcsolata ennek nyomán egészen át- és újraértékelődhet; jó példa erre Oliver Frjlic 2019-ben bemutatott feldolgozása, amely kiélezetten vizsgálja az állatok rendszerszintű kizsákmányolását, illetve bírálja annak fajista alapjait. Azonban valóban az állatok felszabadítása adja meg a választ a kaffkai kérdésre? A korábban már említett és további darabok párhuzamos elemzésével szeretném ezt a felvetést körüljárni.

¹ Oliver Frjlic rendező darabjából idézi Wildermann, Patrick: „Eine Bericht für eine Akademie” am Gorki Theater – Da lachen die Affen, Tagesspiegel, 2024. 02. 01., <https://www.tagesspiegel.de/kultur/da-lachen-die-affen-5542963.html>. (saját fordítás)